

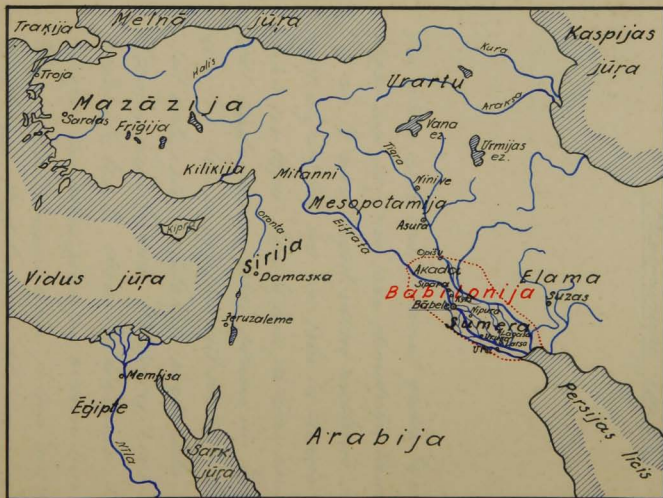
*Socialās un saimnieciskās
attiecības Hammurapi
laikā.*

*E. Kanberga
stud. hist. mtr. 21161.*

Luzakits. J. Ruzakits.

Eleonora Kanberga

Stud. hist. matr. 21161.

„-----” Babilonija Hammurapi laikā.

Societāts un saimnieciskās attiecības
Hammurapi laikā.

Ja kāda sena tauta nomet gadu tukstotiņus
 vaļos un apvīnas savu pirmatnējo tautību,
 lēdz ar to viņa iegūt mūsu modernā cilvēcā
 simpātijas, lai arī cik tālu tā atrastos no mums
 laikā un telpā. Ļautājām jāticās nemi tigi
 pret austrumism, pāri jūrām un tukšniēm
 un tur teiku aprēta mēt sevā Bābeles tautā!
 Sut aplūkosū Babiloniju viņas lētā valdnieka
 Hammurapi laikā. Valdnieks, kurš apvīroja
 izkaisīto tautu, deva tai likumus - tā iz-
 spīdzotais senči jēmoju visam sūm lovimētam.
 Viņa valdīšanas laikā pilnā mērā var
 dēt par Babilonijas klasisko ēru. Ne pirmo
 tam, ne pēc tam Babilonija var saņiegti
 tū angsta lēmēni un lai gan Nebukadnecā
 atjaunoja ~~iz~~ postīto zemi, tā bija tikai tsa

atvairāda kultūrai, kura sauci lauku pārdzīvotāji
un nogāja, lai dotu vieta citai kultūrai, cētam
laikmetam. Tēkam risinā tātēr Babilonijas
vēsturi - uzkarās pie šīs drau, strauņju
Zemes" ģeografijas un snūgū īru vēsturisku
pārskatu līdz Hammurapi laikam.

Mesopotamija atrodas priekš Āzijas centrā un
ir no visām pusēm augli pagama. Srijas tur-
snis nav nepārsānams un nēnādi nēnām
derušis tam cauri uzbrukumā Mesopotamijas
augligajam lēdzemēm. Brīva pēje ir
no Ziemeļiem, dienvidiem un rēkariem. Tā
varam augli rēskaudrot, ka babiloniāns
matēmātika, astronomija un mōģija no-
klēra līdz pat Ķīnai un Itālijai. Hammu-
rapi valdīšanas laikā Mesopotamija ozma-
tijās dūsēin citāda kā tagad, jo gadu
tūksti spj parveidot dabu. Tīgra un
Eifrata nēaplūda nēnā gultnē, bet katā
atsevišķi iēcēja Persijas jūras lēc. Persijas
lēcis iēstapās lotē dziļi Zemes uēskēnē tāpat
kā Nīla Eģiptē, Tīgra un Eifrata ap-
ēdēnēja Mesopotamiju. Aprīli un maijā
uēnāca uēstītānis uēplūdi un ap jūnija
ūdens atkal nēkritās. Lai nēnāmīgi

šā ūdeņi izdalīti pa visu līdzenumu līdza vajā-
 dzīga labā kanālu sistēma. Kanāli izklaukti
 arī apkrāja visu zemi. Kanālos ūdeņi izadīja
 uzplūdu laikā un pēc tam to izlātaja lauku
 un dārzu apūdeņošanai. Apūdeņojot, ūdeņi
 pa kanāliem un ūdeņvadēm vai smelamānu
 ūtāisēm nogādāja no upēm, arotām un
 arām sējuma laukos, kas līdza sadalīti
 cetrstāros ar zemes rādīšiem un tos varēja
 apūdeņināt kā un pēc otra. Tā apūdeņotās
 kultūras deva visai labu ražu. Dabris vald-
 nīks Lūna par savu goda pienākumu
 turēt kārtībā kanālus un parcaur to
 excitā. Klimats Meksopotamijā visumā
 stipri kontinentāls ar lieliem pretējiem
 meridiāna virzienā, kam par cemeslu
 lītās augstumu starpības un kalnu grādu
 virzienus. Vasarā, kad Āzijas rīdione sakarst,
 gaiss plūst pretīja virzienā, no pūras uz
 kontinentu. Mazārijā ir sausa kontinentāla
 rīdione, ziemā lūtāina, bet vasarā sausa.
 Babilonija aptver 30.000 km². Nav kompleksu,
 bet dalīta divās daļās dienvidu un ziemeļu
 daļā. Dienvidu daļā, kas sniedzas no jūras
 līdza līdz Nippūrai saucas Sumera, bet

Sumēlu daļa - Akāda. Greci visu šo teritoriju sauca par Bātiloni - vētākās galvas pilsētas vārdā. Lūk, ka šī rēlītā zeme senatnē būtu bijusi kuzi apdzīvota. Sumerā ir šādas galvas pilsētas. Pē pašas lagūnas pilsēta Eridū, tālāk Ura, ziemeļos uz Eifratas krasta atrodas divas kaimiņu pilsētas Uruka un Larsa. Vēl minomas šādas pilsētas - Lagasā, Umma un Kišā. Uzoties par Eifratas straumi uz augšu atrodam pilsētas Šinu un Šippuru. Šī melnā daļas unā galvas pilsēta bija Akāda, no kā arī šī daļa mantojusi savu vārdu. Vēlāk Akādu cūzino uz plaunstošā Šippuru. Atpūrcam 30 km. no Šipparas netālu no Tigras atrodas plašs lūdzni-orkas centrs Upišū. Uz dienvidiem no Šipparas atrodas Luta. Kad abas daļas apkrītojās veinā valstē galvas pilsēta kļuva Bābele. Lēni starp Tigru un Eifratu senāx apdzīvoja kāda tauta, ko sauca par sumerāšiem. Otru izalōcētās un pēdērtā pē kādas tauts grupas pašāx vēl ir problēma. Bābilēnijas nū- tūri sāk ar 4 g. t. pirmo nūnē iras. Sumerāšū no savas pēvīndzīmēnes

atnesusi līdz šim rakstu kā svarīgāko iegu-
 kumu. Tāpat laukā šim rakstā arī šopri iz-
 mamāms lineārais ziņojums, kas norāda,
 kā izcelšanos no "bilzū" raksta. Šimviesū
 zeme nebija apvienota vienā valstī, tā bija
 pilsētu valstī, kur uz lauku ziemeļiem
 no pilsētām gura pārsvaru. Katrai no tām
 pilsētām - valstīm piederēja ne vairāk kā
 1000 ha zeme. Pilsētas savstarpēji saistīja
 tikai kults. Augstākā dieva Enlila templis
 atradās Nipurā - un tas savā ziņā bija vi-
 nīgais vienojošais centrs. Nipura arī reāli
 bijusi priesteru valstī. 3. g. t. notiek smiltu
 uzņēmums. Teši gadus minot t. i.

2800. g. ar Akādasdinastiju. Par šīs dinastijas
 dibinātāju uzskata Sargonu I (jeb Sargonu
 - smiltu valdītājs) Sargonu I nodibina šīs valstī
 apvienotais nīcas pilsētas. Viņš ne tikai
 apvienoja Musopotārijas līdžerumu, bet
 arī iekarojis daļu no Amūras (Sīrijas - Palestīnas)
 un kaimiņu valstīs, Elamas. Viņš sevi lepi
 dēvē par "četrus pusaudus daļu valdītāju"
 Sargonu II rīkojis patērētājiem uz
 lidus jūras zemēm un tālu mitrumos
 klienti atrodas ucciesta šī valdītāja pi-

7

minas šimē. Akādas dinastija valda eso gadus,
pēc tam varu pārņem Babilonijas jēlētā
Uruka - tās tugemonija ilgst 25 gadus. Šī
laikā otusopotamija leņpusas pusbarbaru
tauta guttāsi (sumēti) t. i. ap 2400 g. Šeit
nu uisturniku demas datā, Lozi identifiē
valdnieka - priesterā Gudkas valdītānu La-
gošā ar guttāsi dinastiju, cīti turpretim
uzsues, ka Gudka valda pēc tam un nav
nekā dā sakarā ar guttāsi. No Urukas
valdītāna pārdē Uras rokās. Uras dinasti-
ja noturās pēc varas no 2294 - 2187. gadam.
Spērtgās Uras dinastijas pēdējā valdnie-
kam m jāmirst smēšanā kā gūsternim,
Tagad atkal Babilonija sadalās divās
daļās. Katrā valda sava dinastija. Šinas
dinastija no 2186 - 1961 g. un Larsas di-
nastija no 2186 - 1901 gadam. Šinas dinas-
tija sev līja parstānusi Nippuru, Uruku
un Sipparu. tinas valdnieki tēlālijās
kā Sumēras un Akādas valdnieki.
Dinastijas nodibinātājs kucēš Šībiuru.
Tā līja rāja dinastija, tīnāi rāja dējā
atrist elamīsā uzbūrumus un cīnītis
pret separātisma tēksmēm valst' uksānē.

Tādas pat būvmas draudzība Lāsas dinastijai, kura sev bija pārtānusi Uru. Pēc tās nāca Lāsas dinastijas valdnieka, šī dinastija sāk šķēstīties. Līmeles nārbīnās ī Bābeles dinastija (2057 - 1758. g.) korn bija lemta padarīt Bābeli par uoas valts centru un galvas pilsētu. Tēmē ut uz laiku atdzimst Lāsas dinastija. Rodas spēcīgs valdnieks Rim-sino, vris par lauj Šippuru un rīsas dienrida pilsētās un ut pat pat otrā valdīso di nastijū Isinu. Šī nastija ī pous raju lai noturētos un padodas Rīmsinam. Parallēli aug Bābeles dinastija. Šās valdnieks Sin-uballita (Hammurapi tēvs) uz kādu laiku kļūst Rīmīna vasalis. Pēc Sin-uballita nākus Bābeles di nastijas „purpurā terpjas” rīna dēls Hammurapi, kas valda no 1955 - 1913 gadam (chronoloģijā esnu pīstūrējūsis pēi cheissera datum) Pīms pāņēju pē šī vīrojāmā valdnieka un rīnas dārku rān turējuma, pēisxarās Bābīnījas materiālaū un kultūras problēmā. Tas lūis nepēcūsam lai pīlūņģi varētu īzsenot Hammurapi laur matam.

Babilonijas apūderwtajā un dūnu sanestajā melnzemē kultūrija daļādas augus. No labībām jānūn mūži un rnišī. Šo labību rīvu rēpatērija ēdiņim un mazzi, bet no datas gatarija rēlinošus dzēriņus. No dēzājiem svarīga rēta lēja ir rādēta rēlonim un sīpolim. Šapriārbāni svarīga loma pēkrija datēlu, palmām, rēnas lēk audžētas rēselām plēntācijām.

Širga šāni lēkē Babilonijā nēl rēpatina, to rēvda rēlōis no Persu kalnēm. No pārijum mājnēstānūm jānūn: āšis, kōzas, ēzēl. Vēlōis rēvētas širga un ēzēla krustējums - mūli. No arēkēim babilonēšī pārnēnūšī kamēli. Babilonija lēja lēgāta ar daļādēm armenu šēizrēm, bet nabaga ar kōkim. Tē sastopēnu kalķakmenī, diaritū, marmoru un citās rēstigos armenus. Armenus rēlōtoja nannu lēkēn, tēlnēcēbē un nēstgānos rēstū gatavōšanēi - pēimāram smaragdū. Rēnūgais rēns šājā armenu zemē lēja palma. Valdūnēni nēimnēš dēvd rēkus no ērģimēm. Tā pēimāram no Nūlijas un Vāna ēzēra Zemēm ēvēst.

cilvēku nāvi. Tāda bija šī dienu strēmņus
Zeme - un šājos apstākļos cilvēkajās un
ziedojošās kautas uzturu un tās garīgā
seja.

Dabā tauta garīgi parāda sevi tādu,
kāda ir ne vismateriāli. Ja mēs nemēto
konkrēti reliģiju. Teksniša lēmētnāro
iedomājās savu dienu kļūstojam līdz ar visu,
bet Zimnīša dienu snīti laukus un
druvas. Babilonijas reliģija ir, pa daļi
dabas pētīgāma, dienu personifikācija
un lokalizācija. Krēti saules stari un
majestātiskais, tumšzilas debēn jumo-
babilonitīm uzstādīja nenitīgu, sauto-
jūmus. Atbildus rast bija grūti. Cēlās
ūt bija tie maz uzminģusi lielas da-
kas noslēpumus. Bet cēlās un reiz ir
tāds, kas nerod miru ātrā, cēlās
nav atbildes. Atbilde radās arī senijam
babilonitīm tā bija viena reliģija.

Apvīta nītiem, legendānu, daģādienu
rituāleim, aģnaugta tumšā kēģjūmu
un maldu lēxā - tā tomēr bija brūnīša
lietba. Tē meģjāmu pirmāmātē
astronomijai, medicīnai un matemātikai!

Bablonieši udomājas, ka viņu dievi dzīvo
 parasto zemes cilvēcņu dzīves formā - gimenē.
 Tā piemēram dievs Enlils dzīvoja Nipurā
 ar sievu Ninlilu un dēlu Ninurta. Katrai
 pilsētai bija sava dievība. Uro bija mitiskis
 mēneša dievam Ensā. Urukā dzīvoja
 Nana - Itas auglības dieviete. Lursa
 Šamas saules dievs, tas bija ucin un
 galvenajiem dieviem. Bābels dievs bija
 Marduks - parasma un saules dievs. Vēlā
 Marduka un Enlila sekusumus sāma
 saucot par Bel (kungu) Šur tas bija
 tenisusis triācu, kas nospās bija vā-
 plātīta Mazāzijas - Anu, Enlils un Ea.

Āriniš bija dieva kalps un viņu pa-
 rēlu un likumu tulkoņs. Bet dievu
 likumus varēja uzpināt ar starpnieku
 priesteru palīdzību. Priesteri bija zīlētāji
 un upurētāji. Senajā Babilonijā zīlēšana
 bija ļoti vāplātīta. Zīlēja pēc dzīvnieku
 vēnām (haruspens), pēc ellu pīķiem no
 uleida udeņu un pēc zvaigzņu celiem.
 Bija arī speciāli priesteri sapņu tulko-
 tāji. Priesteri senax Babilonija arī kūs-
 nesū nāta, bet jau Hammurabi laikā

rodas īsti valsts iedzīvotājiem. Pēc astronomijas piederēja kalendāra sastādīšana un tāsa noteikšana. Babiloniešu bija saules gads, sastāvēja no 12 mēnešiem un 354 dienām. Jaunais gads sākās ar dabas atmodu. pavasari un beidzās pļaujas laikā. Mēnešu nosaukumi bija šādi:

1. Nisan - (mēnesis no 15. apr. - 15. maijam)
2. Ajar - (" " 15. maija - 15. jūnijam)
3. Siman - (" " 15. jūn. - 15. jūlijam)
4. Dumuz - (" " 15. jūl. - 15. augustam)
5. Ab - (" " 15. aug. - 15. sept.)
6. Ulul - (" " 15. sep. - 15. oktobrim)
7. Tisrit - (" " 15. okt. - 15. nov.)
8. Karachsamnu - (" " 15. nov. - 15. decembrim)
9. Kislim - (" " 15. dec. - 15. janvārim)
10. Teket - (" " 15. janv. - 15. februarim)
11. Šabat - (" " 15. feb. - 15. martam)
12. Adar - (" " 15. marta - 15. maijam)

Ap šādiem dienu babiloniešu saņima nūzumu nūsta. Varsta pat teikt, ka visa viņu literatūra bija dienu un pūdzīnu nūsti un teikas. Te ir skursta nūsti per Štāru, kurā skursta per sava drauga

parasara un saules diava, kurš atrodas pašē, un nīsa daba sīro lēdž ar vīnu. Bet pārsara dīerū sītaras nīlestībā uzmodona nīsa zeme Ferpjas snītru rotā. Analeģi nīstī sastopami pī daudžām tautām. Tē is arī terza par ^{ciņx} pasauclis radījam, kas nīlōk atneita kībelē. Šī terza varis dažādās kombinācijās, bet nodels patīx kīnmēs uīns. Rādu nodīnīm sagrīz gabalos, vīna ar nīs sajauc ar snīltīm un mada cīlētū. Tapat mīru acu pūcīnā jautri plūnczjas Noasu skīrsts pās plūdovātājā pasauclē. Skarst epā 12 Gilgammūs. Varonis, kas par nītu raisīx baidās nōrus, tēmīs kīnmēs alnst pēt kaut nā jaunā utl resnīdgtā.

Fragments no šī epā.

Kurp tu skrīvi Gilgammūs?
 Džīvīlu tu neatradīsi nīnīs.
 Kad dīvi radīja cīlētūrus
 Irī nāvī nīlōmā cīlētūm,
 Džīvīlu sev!

Daži aroti Gilgammūšū uzkrātā pasenās Urūkas valdīnīnū.

Bez pūstīrīm sēstīcās utl atrodās dī-

dātāji, kuri sātkos izpildītja garīgās himnas.
Babilonijas bija pārpildīta launīm garīmi
un garīmiem - un maz senis babilonietis tā
domāja. Šis gari cilvekiem darēja laumus.
Lai no šīs launuma izsargātos bija beuroji,
kuri zināja dažādas formulas pret launumiem.
Pat mūruojum kāpas dera lioci beuroju
formulas, lai tās pasargātu no visa lauma
aizkapa dzīvē. Šeit jāpiemin, ka babilo-
nietis tiecēja aizkapa dzīvē, un zināja
pat savu mūrušo dzīvē mīlētus.

Tāda mūru tēlaja servā Babilonijas ar
dīkām un launīm garīmi, kas pazūdi-
na cilveku un visu varenu priesteru kēstī,
kura sarāu kurvībāu visu glotī. Tā ir sa-
vāda zeme, austrumnieciski neizlīga un
tamēr neizlīga sentimentāli narva - un tik
tālu tā stāv no sapnotojas Indijas.

Personīgi es, un man liekas acīs, kas
nodarbojas ar šīs tautas vēsturi, es piekasti,
dzīvi izjūtu to neatvairāmo spēku, kas
dzīvi no pagātnis. Tā dzīvi es redžu šīs
tauta darbajamīs - karojam un vgrarām,
grimstam un pacelamīs spožumā. Tās
problemas liek domāt arī neizlētis, bet

vinas unas mīstīkon aprīta reliģija noved
fantāziju sapņu Nirvānā.

Tā jau mūniju sūvās Babilonijas reliģija
 bija tāo zinātne, un to nu mums ir patieis
 kēstīgs meinteojums. Tās pēdas redzamas
 beikva idolijuma seimālojā sistēmā.

Primitīvas ģeografiskās kartes, ruzi nāimās,
 dalīšomās tabulas, tabulas ar ģeometriskām
 figūrām un kvadrātsaknēm - to visu mums
 atstājis šī garā bagatē zemo.

Tagad atkal atgriezīs pie Babi-
 lonijas kētures. Hammurapi nāca pie
 varas 1956. g. p. m. eras. Tenu beikva Bā-
 belis dinastija bija vasalu attiecības
 ar Rimšinu Larsas valdnieku. Koval
 Hammurapi bija visu nokārtojis savā
 valstīnā - viņam radās doma atvabi-
 nāties no vasalitātes vajām un kēlūt
 uispāru patstāvīgam, pēc tam pak-
 ļaut ar citas pilsētas un uzcelt nēnotu
 valsti. Tēvākais mūnjo bija noģādāt no
 cela Rimšinu. Arī Rimšins bija noģubis
 šo pretiniku un redzēdams, ka ^{beik} jāstāpās
 ar ģeniālu kara vadlūi pirmois nepā-
 gāja uzbrukumā, bet vīturijs noģaidēs.

Karu uzsāk Hammurabi un 1950 g. viņu m
 Uruku un Išinu. Gadu vēlāk parādējās
 Ohalgā un Rapiša - pilsētas pie Efrātas.
 Tāpat no dokumentiem redzams, ka lomas
 mainījās - Rimšino ir kļuvis Hammurabi
 vasalis. Hammurabi domāja, ka viņa va-
 salis apmierinācis ar status quo, bet
 Rimšino patēlāku ar Glamas palīdzī-
 bu sagatavojis kara spēku atkrita no Babi-
 lonijas un uzsāka kara darbību pret savu
 valdnieku. 1924 g. notika kauja, Hammurabi
 izveicinā pretimēra kara spēku un paši
 samēn gūstā. Tā izbeidzas pēdējā Larsas
 dinastija un Hammurabi kļūst visos
 Babilonijas vienīgais valdnieks. Viņš sāk
 sauktis par četrus puseles daļu valdnieku.
 Tā laikā dzejnieki triumfi savās dzejās
 pār viņu Hammurabi kēniņš, stiprvalds
 varonis kā nūsulnējs cēnās, cenšoties
 izveicinā, sacelstans apspēz! "Hammurabi
 nekļūtušams iekarot sušās zemes, kas
 atrastas tālu no centra un katu grūti
 valdāmas, viņš apmīroņģās, kad bija
 paklānis sev visu Sumeru un Akādu
 nōgrālis gabalu no kaimiņu zemes

Ģlaunas un paplaistnāji robežas uz
Sēbartu un Palestīnas rēķina. Robežas tika
nostiprinātas ar cietokšņiem. Tādi cietokšņi
cietokšņi bija šauri un Tutul pie Eifratas.
Hammurapi rezidence un galvas pilsēta
kļuva Bābele (Bab-ilu - dieva vārds) Bābele
bija celta uz abiem Eifratas krastiem. Sava
galvas pilsētu Hammurapi senieņi uzcēla
izdeilāt svaistām celtnēm. Terorojuma
celtnē ir templis dievam šardevam.

Hammurapi pēc dabas robeža karēnīgs.
Teroci viņam kalpoja ucinām mērķim
zemes ucinotibai. Tegenis visu Sumeru un
Akādu vīrus nodēvēs organizatoriskams
un kultūriēlam darbam. Pirmās kara
mēģes bija izveidot labu kornēlu sistēmu.
Hammurapi valdīšanas 33. gadā
tika robeģts kanālis, kas saucās "Ham-
murapi lauzē slarētas". Kanālu malās
tika ierīnoti labības laucirio. Bris ierī-
ņoja katru pilsētu un rūpējās par visām
cietokšņiem. Bris lēk iztērit Urukas
kanālus un ierīkot Lagois garškus.
Puntioz vīrus rūpējās par keltēnu un par
taisnīģiom lēkumām savai tautai.

Babilonijā tauti leikā svarīgo bija nacionālais
 jautājums. Hammurapi sastāpa aras tau-
 tas semītas un sumeriešus. Šīs tautas stipri
 atšķījās viena no otras. Abu tautu starpā
 nepastāvēja nekāds antagonisms, bet tomēr,
 kā jau tas ir bijis un būs aras tautības
 nevar pilnīgi saprastis, seviņi ja viena
 no viņām otru ir varējuši. Hammuru-
 pi pats bija semīts, senīti bija viņa tau-
 ta. Lulā un oficiāli ziņojumi bija rak-
 stēti sumeriešu valodā, bet literāro tīru
 tūpat blāvus bija tulkojums semītu va-
 lodā. Sava likumu kodensa vārā bija
 uzrakstēt tīrai valst valodā t. i. semītu.
 Tā mēs ļoti labi varām redzēt uz kuru
 pusi savas ķēniņa simpatijas. Himnas,
 lūgšanas, lūgāsti, vīti, kas no laika gāle
 bija sumeriešu valodā tīrai pāstulkoiti
 semītu valodā, un ar laiku ir spērdē
 pirmtekstā. Kasu un valodu esna bija
 izmanāma tīrai kultā un literatūrā,
 bet likumi un tiesības visām bija vi-
 nādi, un tas bija pats svarīgākais.
 Hammurapi leikmētis ir vispētīgi ap-
 gaimots patercotis tam, ka atrast

aine likumu krājums un vēstules. Ēģiptiešu
 vēstules atrastas skaītā 58; rakstītas uz
 māla tāfelītēm. Uz tāfelītes var rakstīt arī
 adrese un ar cilindru zīmogu uzspiest uo-
 sūtītāja vārds. Cik gan maz atšķiras
 modernā vēstule no senās māla vēstules.
 Vēstule forma visai nēina un tā pati.
 Visas' uisāxās ta: Uz B. reuā A. A. sava
 ta: "Pā xam B i" vēstules senuvejs, bet
 A. nosūtītājs. Regulāras pasta satikums
 ielkij. Ja vajadzēja vēstuli nosūtīt, tad
 sūtītāja xādu no kaepotājiem, vai arī
 vēstuli nogādāja eilatājs. Vēstules Ba-
 bilonijā tika rakstītas lietā vairumā,
 mu mo grūti saprast, kas par priekšlietu
 rakstīt uz māla tāfelītēm. Citu sūt
 kōdu vēstulitē, ucu xāds Babilonitē
 cilveis savas maigaxās jētas eilatā
 mālē.

Tā saka Giluimarduns: Samāš
 un Marduno lai uztaš Teri ueselu
 par prienu man! Es rakstū šev vēstuli,
 lai zinātu xā Ter ut. Sūtītācū man
 Zinas par tē, kur Tu atrodis. Kad
 es atgrūizos Bābelē un neatradu

Teris, es kļuva ļoti kēdīgs. Sīti man viņas
 Rādīt Tu esi mani atstājusi. Varachsamnu
 mēnisi nāe tacu pui manis. Palic veska!

Šis pirātās kioskuls var būt ilustrācija
 vēstures atspoguļošanai, bet valdnieku vēstule
 varētu no visu valsti. Hammurapi vēstules
 monētātas Sin-idinnam, kas acimredzot
 ienāmis valsti augstā posteni. Viena residence
 bijusi Larsa. Sin-idinna pārvaldīšānā
 atradusis lielvalde Babilonijas. Šis
 Sin-idinna ir neizgās kioskuls, kas uzglā-
 bējūšās no Hammurapi. Nav šaubu, ka
 tāda pašā veidā mūs garastējis un citin-
 savas ģemes pārvaldniekam. Otrais
 svarīgais atradums ir lixumu kodeks.
 1901. g. franču ekspedīcija Sūzās dienvidu
 Persijā atrada diariāta stabu ar Hammu-
 rapi lixumim. 2 1/4 metri augstais un
 2 metri platais slabs satur 300 paragrafus.
 Šis ir senākais no lixumu kodeksim, kas
 uzglabājūšis. Akmeus un lixumu teksta
 bijis uzstādīts Babilonijā, no turienes kā-
 ds Elamas valdnieks To kara gados no-
 laupījis un aizvedis Sūzām. Daļu lixumu
 Elamas valdnieks no akmeus nogludināja

lai tamī uelto uerastitu savu vārdu, bet ne jau
pādot to non vādarji. Pateicotis tam, ka
Nippūra ir atrasti tie paši linumi uz māla
tafelītēm, nekā non gājis zudumā. Akmens
augšējā daļa atklots sešus diens Šamaš
no kura rokas xēniņš Hammurabi savam
likumam. Tāpat seno uerada vārds: "Pādot lai
stiprais vājam nedarītu pāri, lai atstāt-
nēm un kārinim būtu taisnība, tādā
es esmu Babilonijā Esagila, kura pa-
mati tik stipri kā zeme un debesi, savu
vārdu piemēro rakstījis." Likumu
krājums nav radis uzreiz, bet vairākos
gadus kopā un pārstrādāts un vādot
tad, kad Hammurabi bija jau uerīgais
savas zemes valdnieks. Daļu likumu vārs
atņēmis no senim sumerušu likumiem.
Tikai tos pārstrādājis un piemērojis to-
reizīgo apstākļiem. Likumi uerumā ir
kautiski. Tur tik apskatīti atseviņi
gadījumi un katram gadījumam
piemērots soda uids. Likumos non ne
kopēju principu, ne stingras sistēmas,
kokus atsevišķi gadījumi tik po sīki
vārtizāti. Likumi sakās ar pārkāpumiem

pret tēvu ienākā: vietās liecīnīxiom, retaisus
 tēvu. Tātad likumi snas pārskāpēmū pret
 īpašuma tiesībām, normē agrārās attīstī-
 bas un tirgumniecību. Seno ģimenes attī-
 ctbas, mīsas kajažumi un vispār nodarī-
 jumi pret personu. Parozpēti arī honorāri
 ārstim, namdarim un beidzot likumi
 un sodi vergiem.

Tu mums parēras lūtas kultūras valstis ainas.
 Valstis vana ir centralizēta. Vietējās dinastijas
 izveicinātas, visus rakta ieredni. Visiem iedzī-
 votājiem ir vienādi likumi. Patsvi edzēki
 sadalījās divās klasēs: auglū - tie bija ļoti
 godājami, augstājmēdi, laudis, par viņiem
 druscin zemāk stāvēja mīškeri, bet tie
 bija tāms, net brīvi un ar visām tiesībām.

Valstē bija arī armija, tā tad net mūia
 lauzi grupā - kara vīri. Pār tam pretmā
 bija vergi. Vēlguim bija tiesības iegūt savu
 mantu un vīnu aizsargājam likums.

Nāms sodu vergam varēja pieprasīt lūxai
 ar tiesas spriedumu. Vergus varēja pārdot,
 dāvat un aizdot, par vergam nodarītiem
 mīsas kajažumiem samaksāja saim-
 nīxam. Likumība bija ļoti ententīva.

"Ja xīnās neiņero tainiēlu, viņa tauta
 "eīs lēlu netaiņiēlu un valstē sabrūk.
 Ja viņš neiņero savā zemē tainiēlu, diēs
 ēa viņam atnem vara un pageminā
 vīnu. Ja viņš atnem naudu babiloniēlu
 un ilik to savā kasē, ja viņš dērs
 babiloniēlu tēlojamis un neiņero tē,
 ohar durs deheru un dēms valdiniē
 uzgūtis unom vīnāidniēku un sadatē
 vīna mantē. Ja viņš netaiņiē nādē no
 lēpnotājum vēnetē eītumē, tad pilētā,
 kur tas noticis kēis tēkonēsis."

Tā kā Babilonijai visapkārt atrodoties vīnāid-
 niēku valstis, tad xīnām bija histērii
 sēnēt konfliktā ar nādē no sēcēm pēt-
 sētām, tē nēgli varēja atnēt vārtē cēnād-
 nēcām. Nu tā un pūstēri, tēgotāji un
 kēiniē is spēitē sadēvat draudēji bē lai
 neiņinai pusē nēnātē vexas pēt laumē.
 Duodēvri (prolēcijāmēis) stāstā, ka dā-
 dēim vērojāniēm cēlākiēm un pēt
 kēselēm pētētām xēiniē atlaidis nodēms,
 arēstus, eītuma sēcus un dāž nēit atbē-
 vāji no naturālojam nodēvcām. Bet vis
 sēis nodēva smagumē atirkārt gēlās

uz jaunākiem un sīkajiem pilsētu ornamentiem.

Kammināpī ir netīkai braucums uz transtēpi
bet arī ļoti enerģiski rūpejas lai tūlīt kaktu
izpildīti. Kūnišs pat pēdētās ānās, un a
vīdnie pasūda tā ēnā. Valtis aparāta uzta-
rējama kārtībā prasēja labu pārvaldi.
Kūnišam pašam bija pilsē savs personāls
kalpotāji, tad nūl štābs tūnās vīdnie un
beidzot vīdnie provinēt. Turēdnie pēnē-
kumi nebija vislēgti tūi stingrās koleģās
kō tagad un bija gadījumi, ka ucina un
tā pati persona reizē izpildīja militāro
un civilo dienestu uzņemdamās vispat-
seurīgākos uzdevumus. Kūnišam bija
seniškis ministrs, kam nūiis dīnās lētās
uztīcējās un visu ar to uprēns pārņēma.

Tō pastēri tgas gadus vīnima kāds Kōst.
Minusta. Bez tam bija pilsē direktors,
kas pārzināja kōnina domēns un vīru
naudas saimniecību pilsē. Kōnīnāis vīrs
bija lēgtis, vīns pārzināja sabādus, rōdas-
tus, kas nodarbināja kurgus, vīnu pilsē
atrodās arī patēcijas dīnētā pārzinātāms.

Kūnišam bija jātnieki, tie izpildīja sa-
karu dienestu. Finanšu un nodokļu

paizinasāšanai bija ucelta senāka persona,
kas apbraucēja Ēveni un uzraudēja visu
nodokļu kārtību uzturēšanu valsts kasē.

Viņam bija padotē pildītāji, kas sadalījās
specialitātēs: vilnas eksortājs, jēru nēmējs.

Tāda pašā kārtībā uicodni atradās pro-
kurieris, kam bija padotē pilnāties pārvul-
dētājam, kurš savu kārtību atbildīgs ni-
nīnām.

Biz kņūna rīkojuma pilnāties
pārvaldnieki nedrīkstēja spert ne mafako
solēt.

Kņūna uicodni sarakstā kņūpma-
kais un sekretārs. Šis sekretārs par daļai
kēta pildītājus arlietu un nīdruim, arus
kārtāja nīdru lietās ar ārvalstīm.

Biz tam pēnīnam bija nesda pljāde sekretāru,
arohivāru un citu sīku uicodni sū.

Melija
nīgta lieta vīro šo nīlžīgo aparātu turēt
kārtībā, lai vis gludi funkcionētu sau

Flammurapi laukā rodas dažādaādi sa-
mūģijini, bet kā gan tas varēja iet

viņa nespējīgo pērnēciju laukā?

Kņūnam svarīga lieta bija valsts budžets.
Šeit galvenais darba lauks bija kņūnu
Direktoram un viņa pildītājiem. Tam

"rajoģija pucēti vīru nodokļu cīvārt un

30 jēnu uz Bābeli. Ta tu to nestarīsi, tu maksīsi
1 sudaba sekeli par jēnu."

Stāstā vēstulē kēnīg maista: Kādēt gauta
nīsi kazu vilnu uz Bābeli cēstājis? Tārtot
seko kargi draudi un mudi nājumi sēstēt kē-
lin. Kad nīsa maista līja sēnākuši Bābeli,
kīgotaļu karavīnes devās eļā uz ārgemēni.
No ārgemēni vēdā: koku, mītalus, dārgakme-
nus. Paša kēnīga un pils uzturam līja vīna
domēnis. Dānu domēnu apstādeja gēnīki,
ket dale līja nodētā drednōm apstāde-
šomai. Vīsi šā domēnu apstādeja gē-
dera kēnīgam nodevas. Tēr līja vīnu
audžētāji, gēnīgoji, amatnīki un dā-
gēnīki - tā kā kēnīgs līja ar vīnu ap-
gādāts. Bez nodēvām nēt līja tā saucamī
sahīdīnīki dābi: celtū celtānai, kēnīki
Maksīšanai u.t.t. Arī ket pat kēnīgs lījaucas.
Vīns maista šin-šēnīnam: Tū laudis kas
džēro pīi domēnū kēnīka mālas, lītē lēi
vīnu kēnīki vītēra un padzīlīra. Es no-
sēmu, ka lītē šī mēnīsa beigām domēnū
kēnīka kēnīganai jābūt pabīgter."
Vai atkal kāda vēstulē:

Es aizvētu tev šo nāstu nēģus.

no tiem 180 lai strādā Lersā pui celtnēm,
bet pārējie 180 pui celtnēm kachabu
pilsētā."

Valdnieks saņūis urodmur arū pām mācīja ne-
pauklausības gadījūmos. Kūnīs rānsta
St. idennam: "Kus tacū tev rakstīja, tev
raja dēja pui memis sētēt Itilpi-mardudu.
Kā dēt Tu te nēsi darījē? Tralēdž lō uēstulē
seme nēsi, sētē vnu pui memis. Lai nēsi
celo nēmti un di nu-vejam vajaga stēg-
šūs pui memis nēxt."

Teudnus nēnīs parastē atodgēja en zemē.
Dēla zemis līja kōnina puvōt pādēms. Arū
kōnina sūvām parastē pīdvrējūšē puvōt zemis
gabaltē. Pārejo zemē vīlōnōja tempļim, pīd-
sētōm, ierēdnim un kara vīrīm. Lēki nēvārja,
Dē ne pārdot, ne ierēst. Lēnu mēntōmāstī-
sības rēlīja mēitōm un sūvām, konvrtā gād-
jūmā atvērtnēm, ja un līja nēvīs. Pēo tēvu
nēms dēls vgnēmās tēna valdītōm un nēvīs
tēna savstībās.

Babilonijas armija sastāvja no divām nēsa
vīnu grupēm "skrēfējūm" un "kēvājūm". Kē-
valerijas at rēlīja. Augstākais armijas vīrs pa-
rētnēms kara lēvīs līja kōnīnē. Šīna lēvīs

vins deva instrukcijas palkaziem un virsniekiem.
 Armijā bija ticelli seniski kņiņa upeneņi, kas
 skatījās, lai virsnieki neapējās nepilīgi ar savu
 pienākumu. Pats kņiņš kļuva vien personīgi jāpauē
 militārajās lietās. Vins sauca Sin-solomani:

"Virsnieks Sin-magirs terca man sarakšos:

"Terudni, kas bija priekomandēt māpa un
 kurš apzīmēja parāli. Inuohsemas
 in ankomandējis par sarakšju".

- Dādēt, ta ei, lānis sō wredni par sarakšju
 padarīt un aržotit uz sūsu lānu noradu.

Dod to Sin-magiram atpand.

Ķara rīdām bija nodota lītāšanā zeme. Kad
 nebija kara, rīdā to apstrādāja kopā ar sie-
 kocim un bērniem. Ķara rīdām lāni bija piēni-
 nātē arī Houmurasā li kurms. Ja kāds
 kara rīds atgriežas no gūsta, arnam jāatdod
 tā agrākais lānis, arī tad, ja to jau bija
 paspējis ūvertēt atb. Ja lānis karā krita,
 lāni mantgādāts. Ja dāla nebija, tad lāni
 1/3 mantgāja siva lānu uzturēšanai.

Ja kāds kara rīds savu lāni apmēināja put
 citu, tad gada lānā rīds uēt varēja apdomāties
 un nākt saimniekot uz savu veco lāni.

Tālak apskatīšu tūsu cekarāto organizāciju.

Sevā, tiesnešu amatos izpildotāja priesteri. Šam-
 munapi laicā gandrīz visur tika kņona ieceltie
 tiesneši. Priesteri tikai pieņem diviem datos
 izārstus. Ilustrācijai nēnāšu vādu tiesu pro-
 cesu. Šeit kņojam, ka sevā listas vadīs arva
 pārrit zinām.

Addiliblats aizgāja pie tiesnešiem un gūta-
 "stija samulētā. Hierodula Hlūsāhegal -
 ģealasa meita pārdēva mājā Bellisinai
 Šanduka priesteriņei, manai sevā, par
 15 sudraba šekelīm. Tagad viņa man prasa
 mājā atpārdēt. Hierodula Hlūsāhegal:
 Atbild: "Es pārdēvu mājā (nosaukti kņi-
 uini stāp kuru mājām atrodas nēnāta
 mājā) Bellisinai Šanduka priesteriņei
 Addiliblata sevā, bet viņi tagad nābbed
 nāudu."

Tiesneši aizsūtā hierodulu Hlūsāhegal
 uz mājā, lai viņa atnes ģeumu kņstēt,
 ka mājā pārdēta uz parādā, vai arī atfēd
 lēcīnīknu, kasto aplūcinātā. Hlūsāhegal to
 nedara, jo viņai nebija lēcīnīknu vai ģeumu.
 Addiliblats varēja parādēt dokumentu, kņst-
 tēt, ka mājā samērājā. Tad hierodula
 atģinā, ka viņa nānāga. Tiesa pēcēpēda viņu

parakstīt dokumentu, ca ne arna; ne arnas ķēni
un ne viens no viņas ģimene neuzstādīs prasības
pār šīs mājas.

Tās reālās funkcijas varēja izpaust arī patstāvīgu
pārvaldnieki un augstākās kārtas uzlicami, ku-
di. Tas gan notika reti, jo tas gadījums,
kad lieta vajadzēja izmeklēt uz vietas, vai arī
pārbaudīt kādus faktus, kas bija jānorīķi tikai
turienes pavalstī. Pārejās lietās iztiesoja Bābelis
ķēniņi. Viņu vara sniedzās pār visu valsti. Bā-
belis tika arī apellācijas instance provinces
ķēniņiem. Protams pati pēdējā instance nevarēja
pārsūdzēt ķēniņi.

Ģimene ir katras valsts pamata sānis. Tā tas
 bija arī Babilonijā. Hammurapi likumu krā-
jumā, ģimenei un attiecībām ģimenes locekļu
starpā ir iedota svarīga vieta. Laulība, šķiršanās,
ķēniņa adoptācija, pūra naudas ar to
pāriņināt un katram gadījumam piemērots
seviskāš sods un likuma pants. Ģimenes lietas
citurētas kodētas no 42^s - 126^s. Sodi, kas
attiecas uz ģimenei, senatnē bija ļoti stingri.

Pirmājam sumērišu likumam bija neatdā-
māi stingri, kā Hammurapi likumi.
Laulību noslēdza ar ligumu. Ligumu slēdza

ligarainis ar ligavas taw. Ligarainis reinersaja
 ligaras tawam, "iz pirknoms nauđu", bet ligaras
 taw saru xort atoleva zinam meitas pšra taw.
 Loult baw bija nepieciešama rečāku peirkšana.
 Ja mōte cēla iebildumus, Loultba neskaitījās
 likumīga. Arī bez liguma laulības bija reli-
 kumīga. Šammasapī loicē liguma tenst, xanja
 šādē:

Titar-ummi, Buzasuma un Lamassatama
 meita, taw sarienota ar Karad-sinu, Šeni-
 sina dēlu. Iz mācīmas sudraba un xōru
 kerģu Konad-sino vī dēnis ligaras iz pirknā-
 nai. Buzasuma, xina sūna Lamassatama
 un vīnu bērni, nēvad nairis nēxādas pra-
 sības paar Titar-ummi nēxstādē. Ja Karad-
 sinus atstāj Titar-ummi, zinam jā mouxē
 tai 1 mācēna sudraba. Ja Titar-ummi at-
 stāj Karad-sinu, tai xina tēk nēgōzta no
 farna (soda xēids nēxsti cīgām seivām)

Iz xōram peixacot dīnu Šammasū, xōru
 un Šopāras pilētā.

Šimā Priesteris Anum pri-šamā; Ši-mušalima,
 Šammas-rakusa; Šudari; Šammas-la-riši; Ši-omuxi;
 Aditum; Šarom-ilsū; Šitaras priesteris Ši-
 lōn nams; Šada-raxas; Šetatura; Šabi ta; Šet-
 sina; Šaditija; Šelatura.

Laulības ligumu parakstīja ar 15 personām. Divi, no tiem, priesteri, bet pārējās tempļa sievietes. Ja ligavainis atsaka ligavai, tad viņa priekšamais veimonsa netiek atdotas. Bet ja ligavas neeski atsaka, tad viņam jāatdod veimonsa atpakaļ divkārtotā. Sievas tēvs atdeva veimonsu tādos gadījumos, ja nomira viņa meita, neatstājot neviena pēcnācēja. Babilonijā dominēja monogāmija, bet atsevišķos gadījumos arī poligāmija. Tas bija tad, ja pirmā sieva nemirēja, bet kļuva bērni, jeb viņa bija nedzirdināma. Arī tad.

Tad viņi varēja ņemt otru sievu, vai pirmā sieva apgādāja tam audzēni. Šī otrā sieva skaitījās pirmās sievas kalpone. Ja audzēni, otru sievai piedzima bērns, tad viņu veirs nedrīkstēja pārdot. Bet, lixumā tieks, ja viņa pati gribēja paeļtās citam pāri, tad viņa jānodod un jāpārdod. Tika pārdotas laulības starp brīvajiem un vergiem. Ja audzēni apprecēja brīvu cilvēku, viņa kļuva brīva, bet brīvais apprecot audzēni nemainīja savu sociālo stāvokli. Bērni atno gadījumos bija bērni cilvēki.

Sievas pārs bija viņas personīgā manta, nodota lūgšanā vīram. Pēc sievas parādēm pirms laulības vīrs neatbildēja. Arī sieva

varēja laulības līgumā nirt, ka zina atsaxās no atbildības par viņa pirmstautību parādēm.

Skrišanās Babilonijā redzēja grūtā, tikai tadā gadījumā viņam vajadzēja atdot sevā recācijā dūcāšu atbildības naudas un segt tiesas izdevumus. Šeit viens skrišanās akts:

Šamaš-rabi ir skriis no Naramtuma.

"Viņš pūra naudu un viņasas vīrs ir Ataxenis. Ja Naramtuma xūdēz grības ar citu precētis, tad Šamaš-rabi recels ihibolūmus. Lūram pi dienā m Šamašā un Marduka.

Senos desmit personu līgumi. Ja vīrs skriās no sievas, kam bija bērni, tad viņam vajadzēja atdot sevāi vīnas pūru un nēt daļu no savas mantas, t. s. "daļu tiesu". Ja bērnu nebija, tad sevāi vajadzēja apmierinātis ar pūru un iznomā recācijā. Bet reņģi cīgas sevāi padzina bez kādām noteikumiem. Kavti-cīgu lūru vīrs varēja padarīt arī par vīdēni. Medjidiņāni slima sieva varēja palixt vai nu viņa apģūdāsana, vai vīr arput pi recācijā, pieprasot viņam pūra naudu. Ja vīrs bija vītis gasta, tad sieva varēja precēt atru vīru, tikai tadā gadījumā, ja tei trūce

kopēkļu eksistenci. Ja pirmais vīrs atgriezās no
 gasta, sievai vajadzēja atkal tūstpināt dzēri ar vīnu
 un atstāt otro. Tas radīja jādara tamis gadotju-
 nos, ja vīrs pats bija pametis dzērienu un
 izklejojis sukāsdzērienu, atgriezās. Arī tad, ja
 vīrs bija padzinis sievu un pēc kāda laika
 to atcerējās atpauzēt - sieva varēja neklaust
 vīra aicinājumam. Laulības pārkāpumu ga-
 dījums sievas sodīja daudz stingrāk, kā vīrus.
 Babilonišiem bija divas morāles, ucina no
 piemēroja sievietēm, otra - vīriem. Šau xē-
 ninis Ururugina saka: "Atgrāk sievietes dzē-
 roja ar dmiem vīriem un par to netika sodītas,
 tagad vīrus par to met ūdenī." Arī Hammurabi
 laika neuzticīgu sievu sodīja, bet neuzticīgs
 vīrs netika sodīts. Sievai bija tiesība sodīt
 teisa neuzticīgu vīru un prasīt šķiršanos.
 Sieva varēja arī bez tiesas sprindama cerēt
 no neuzticīga vīra, bet tad viņa zaudēja tie-
 sības uz naudas izmaksu. Vīram teisa nekādu
 sodu par neuzticību nepaisprieda. Turpatim
 ja vīra bija pārkāpus laulību ar
 sodīja ar noslēpniecību. Tādi sievai bija
 jālec ūdenī, dzīvē ucita. Sieva skaitījās ne-
 vainīga, ja nenoslēka, kā likumā teikts, ja

ūdens viņa vīmetā." Ja kāds arī nepatīk savu vīru
 apraiņojušā rakstrocība, tam tūsa pēņpūda di-
 vāinu sodu, vīcīpa matu deni nos. Loti bieži
 sodīja sīvas rīru slepkavas. arnas ugdīsa vī
 mīta.

Vecāki saras reizpūctās meitas varēja atdot
 templim, vai nu kā hierodulas, vai kā divra
 sharduka kalponi. Sādu sīvūt lija brva
 un baudīja visas tās pašas tūstkas, kā pūrijai.
 Tām templim novēlotājai meitai varēja vīmu-
 sāt vīru māntgūma daļu, lai vīra vī pati
 vīmantotā. Jēb arī patē laida kapitālu apgr-
 ūkā un tūro pelnu nodēra meitai. Kīskūfān
 gēv temple sīvas pašas valda savu opaiumu.
 kinas atdoda, vīnemā nem procentes.
 Babilonišāin lija tiecūm, ka nīruisā garu
 vī jāapkalpo pēt nīru. Tam lija jāpūgōdā
 ūdens dzerēmai un barība. Pēdīgi lija
 tādām cīnākam, kas nomīra neatēfāis pē-
 nōcējus. Jo tad nelija nēpina, kas vīdātū
 pās nīruisā garu. Tādām lija jāpūstūn
 no atēkām no laudis vīmeta vī ilcām.
 Tā kīst saprotām, kādēt babiloniēi tīx kīfī
 adeptēja kīmus. cīnīnīā vīnu adoptācījas
 lūgumu.

Silli-adado Griķina dēls, pieņem par dēlu sev
 " Achum-vaxaru, Sātajas dēlu. Ja Silli-adadam
 hēns pašam sari hēni, tad tomēr Achum-vaxars
 sveitīsio parkēnu no zina mantinīnēdum.
 Ja Achum-vaxars tēks uz Silli-adadu, tad
 nēsi mans tērs, tad vīru drīkst par vīru pār-
 dot. Ja Silli-adado tēks uz Achum-vaxaru
 - Tu nēsi mans dēls, otram jāatpūt nosaras
 mājās."

Jaunie recāri adoptējamim hēnam deva savu
 vārdu. Vīru pieņākam bija hēnu vācuojinot
 un viņācēt tam kaut kōdu amatu. Ja
 audzū tērs pieņemto hēnu ~~pieņādzinājā~~
 kūsībās sanom hēniom, audzū dēls vareja
 atstāt tēnu. Ja audzū tēva ģimnē pieņādzina
 pasū hēnu, tad bija tūsības audzū dēlu atz-
 ūstīt atpaxat, bet xā jau nēvētais tēgums
 parāda - mantojuma daļa otram rezuda.
 Ja adoptētāis dēls bija hērodulāis dēls un
 xad klava pilngadrigs vādrostnājās sakt
 meklēt savus recārus, tad par to vīnu lōte
 bargi sodija - otram vādzina aci. Vecāni ne-
 daukstēja hēniom vāsligt no mantojuma ley-
 kisas spriuduma. Loti interesanta ir forma
 kōdā testamenti sastāditi!

18 lietas saules dieva priesteriņos
 Sāmas-šuma mitas un tajums tiek
 norīti Bellisnai Venaruma mitai.
 1500 rūtis rezultēta lauka-pi gājēja,
 blāvus Isarija laukam. 3 rūtis mājas
 Hahhalā, blāvus Venaruma mājai, viņa
 krodzene rāda Salabelli-mannu un desmit
 sudraba sekeļi rāpjos. Visu šo sara mautu,
 sākst ar kociem salmim - beidzot ar geltu,
 kas jau pūdas priesteriņei Sāmas-šumai mitai
 un kas ir mīnēti pēdēros, viņa novēl
 Bellisnai. Katru gadu Bellisnai ir jāoda
 priesteriņei Blāvsai 3 šēfeli labības, 10
 mārciņas vilnas un 12 mīri eļļas.

Testamentu parakstā divi liecinieki un
 septiņas liecinieces.

Vecāki ķēniņus sūdzēja arī ķēniņā. Tādas gadījums
 ķēniņim tiek piemēroti ļoti stingri sodi. Ja
 vecāki saunu ķēniņam iesūdzēja ķēniņam pirmo reizi,
 tad ķēniņš pūdas savlaicīgi rādīt. Bet pi
 atkārtotas ķēniņam iesūdzēšanas jau piemēro soda
 rādus. Par vecāku laimīšānu laicīgu vārdiem
 rādzēja mēli. Piemēri, kuri leija sīkusi saunu
 vecākus, nocirta rokav.

Mantajumakātas Bablonijā trīs vārdzātās vīro

sikums. Ja nonira sēva, ucinās mantu mantojā
 nēns vīrs, bet bērni. Gluži citādi bija, ja nonira
 vīrs. Tādā gadījumā sēva dāheja mokaštu vīra
 vīra manta un arī savu pāru. To vīra armi un
 jaudēja izlietāt kopā ar bērniem. Ja sēva pre-
 cijas otro reizi, kamēr bērni nebija vēl pilngadīgi.
 Tad senioķi ar bīlotoi pārņēma tēva atstāto
 mantajumu līdz bērnu pilngadībai. Kad
 bērni kļuva pilngadīgi vīri paši izloma nē sa-
 dalīt mantajumu. Bija arī tādi gadījumi,
 kad tēva noceva bērnu manta glabāšanā
 vīnu mātes atļaujom vīram, apmēķi šo nozū-
 rinot ka kras neno no tās neuztiko.

Tos, kaidoms dērs dēkstēja nenestamo (pašānu
 sadalīt saviem bērniem, bet pārējās mantas
 varēja novēlot arī kērai ucinom no bērniem.
 Pirmās un otras sēvas bērni baudēja ucinādas
 tāsības uz mantajumu. Ja ucinā vai dori
 dēli, kēvam esat dēvam, bija saņemmuši no vīra
 naudas savu ligaru izpīnšānai", tad
 pēc tēva nēnes vīriem vajaudēja tādā dēma-
 kas piešķirt arī saviem jaucmēķajim brāļiem.
 dēitas, ja tās bija saņemmušas pēsa naudu,
 tika izslēgtas no mantajuma. Pārējais
 bija jādala mantajums ar brāļiem.

Pirmāmām: Cētraš kradiēt mītes reaphūaitas
 Zēmus pēi dēva temple vāstām, blaxus
 Narabuma mōjai, un uceina uendzene
 vārdā Mardux-imdi. Tā ir Šatmasdexas,
 Apil-dēšu meitas dala. Vinai šai mautu-
 jumā jādalās ar brāli. Šādālās tāisonīgi,
 neū pēi tam kina neobri pat celt nenōdus
 ū bīdumus."

Ar laulības ķēni kurus oim tērs atgēna daku
 arī sanu dala no mautas. Bet kē ar laulības
 ķēni, kurus tō is likumīgi neatgēna pārsēnām,
 nemautāja neno. Melikumīgi dēi mui mita
 daku no sanām pārsēnām pāra naidu ja
 vīna precā. Ja Marduxa templem novēl-
 tājai meitai tērs kēdams dēsus uelija paspi-
 jis novēlot gēnām daku, pēi tēva nōaus
 vna sanima mautu, kēi māgaku daku kē eiti
 ķēni. Bet vīne ar sanu mautas daku varija
 pīluigi krīvi rīkotis. Uzkrēt tas, ka ne-
 kunnā uētā likumi nenin priesterines mautu
 pāsūšām temple mautejūmā. Pīn mēs
 priesterines maute pēi vīnas naves saistēta
 ar vras dēi mētu. Tas ir ūvest ar volōnu, kēi
 temple nekūtu pārsēn bagāti nu tōz ar tō
 nepīaugstē vna vīspaidē valstē. Pīju pat

liksim, ka atseniānā g'imenu locēklis vassaru
Zemes gabalu pāsdat tikai ar vīsas g'imenu at-
lauju.

Ja runājam par sēnītes stāvokli senajā Ba-
bilonijā, tad no visiem šiem daudzajiem li-
kumiem visam izlabit senajā sēnītes stā-
voklis nebūt nebija tik slikts. Irna it nemaz ne-
atradās in manu mariti. Sēnīte pati pā-
valda savu īpašumu, brīvi ar to rīkojas.
Irna var nomāt daļēt zemi, dāvināt un lūt par
licinīci kāsā un pē ligumu šogianas.
Atraitnes un neprecētās sēnītes pašas seri-
kāsā arstākija, precētās lūtas vadīlu vfticē-
ja rīram. Sēnīte lūja arī tirdzniecībā un
kultā. Babilonijā nav tās patrisa potestas,
kas nodera g'imeni tona varā.

Šādības, īlavīšanās un laupīšanas Babi-
lonijā stingri sodīja. Par vismīkātāko zā-
dību draudēja nāves sods. Ja zaglis īlavī-
mājā cauri sīnai, tad rīnu sodīja nositot un
arī arka pē tās pašas sīnas. Ja kāds zagu
ugum grēka laikā to sodīja sadedzinot. Zaglim
pē tirdzīnāja arī Zaglās mantas pāsdenēju un
pīscēju, ja tie nevarēja pērādīt, ka nav fīnā-
jusi, ka manta ir Zaglā, Irvaini lūkas arī

sewā mājā par uigu. Bet kreditora lija attil-
 olis par to, ja parādnieks grūti satli ma vai
 nonira nevēlīgās epišēmas olē. Tādus ga-
 dijumus teisa rindojās barojo. Ja nonira pa-
 rādnieka olē, tad nāms sodu pūspriolca
 kreditora olēom. Ierofēbas laiko kreditora
 mājā lija ircolojāt. Tikai trīs gadus olē-
 stija turēt par uigu, tad parādnieks vai rind
 ģimene lija jāatleuģ būvība.

Talān apskatīsi likumus, kas attiecas uz
 ģemkopību. Ķēnris dieggau daudģ rāpjuis
 par to, lai ģemkopība nepaniktu, lēt lēt tu
 pntensīra. Valdība rānoljās uģto lai vai
 lauci lēt tu apstrādoti un nepalirts atmeto

Rāndģijās arī uģto, lai katru gadu ģimāma
 dala tūnonisā pāirnerstos launos (ar apūdi-
 nōšamas palolģību) Seviski uģroģi uģrāndģijā
 lai ģemnieki uģnoģtu ouģlu un sēnne dāģpus.

Tāra regulētas arī koi nīnā attieģības.

Bija likums, kas noterca, ka nerāģas gadģ
 parādniekam procentu, nan jāmansā.

Tā tad olģsa tikai procentu, lēt kapitāls pa-
 lēģa. Iwabādģģo ģemnieku stāronģi Babilonijā
 lija lōģi grūģts. Ķinim nelija ģāģēim saras
 ģemns. Vģri ģemns nomājā. No mas un pū-

grauda' ligumi bija slēgti tā, ka lielākā daļa
 ražas nenāca gēms īpašniekam. Neradās gads
 loti vairējās parādnieku skaits, jo nabadzīgi
 gēmnīci bija spiesti aizņemtis naudu un la-
 bīlu no bagātajiem. Rezultātā bagātais īpaš-
 nīks pāņēta savas parādnieku parūgām.

Juridiski gan tas skanēja labi, pēc trim ga-
 diem parādnieku klava brīas. Bet faktiski?

Cilvēks kas atstāja kreditora mājā bez kādām
 līdzekļim nevarēja atņuro uzstāt. Kāpam at-
 laka, vai nu līgt par kalpu, kas dauz
 neno matstātās no nēga stāvokļa. Vai
 atkal aizņemtis naudu un labīlu un
 uzstāt nomāt zemi. Tā bija liuzjā mēris.

Ohinesū rīnu, pēdējādi ligumu:

Laura, kas atrodas aiz mēģa is apstā-
 'dājusī un apstājusī:

Romstredis Shi-entils un vel Varad-kuti,
 Ša šari-ili, Adal-luis, Varadilu un Achani.
 Kad pēnāks plaujas laiks vīji tērums
 noplaus labīlu vīkuls un tērums atkal
 apsīs. No tā, kas tad atlika vērnu 1/2 datus
 romstredis Shi-entils atro pusi vīdatis uz
 pēcām datām: Varad-kuti, Ša šari-ili, Adal-luis,
 Varad-ilu un Achani.

Ligu ma mums parāda, cik maz ieguva zemnieki
 Un nam bija jāveic visdarbs un bū tam vēl jā-
 apstāj zemniekpaņnieka lauks. Tad 50% no uisa
 un ārkuma pamēra saimnieks, bet pārējo savāma
 zemnieki. Katram sunnāvam dzīvācā līkai 10%
 no uisa un ārkuma. Kāpinā gēn pat ucinmē
 ujaucās arī zemnieku lītas. Tā arī rādīta šin.
 ielinnam: „Lugūtunpila no Sippuras in man saxo-
 jaso ticcis: 20 ligu nobēris 40 šepelus labības
 spēkuri, bet 200-ilu in spēkuri atnēis
 un visu manu labību parnēis.

Tagad es sūtu Lugūtunpilu pui tenis, pasauc
 pui senis arī 200-ilu un parnēis ucinam
 labību atkērt atpanal.

[Uins babiloncišu šepelis = 120 l. treim; ucin
 senelis, sudraba naudatvars = 1/60] Babiloniēti
 ucinomāja nu tikai zemi, bet arī dzīvniekus. Šot
 meis nomas ligu ma:

Saulis dēva priesterione Ritakem. Škatemas
 meita in ucinomājusi māju uz ucinu gadu
 atli bānīšam - Vanadrina dēlam. Šama
 in sekoiā: Par gadu 3 seneli sudraba By
 tam saule sūtkos jādod 10 mēri dēis un
 meis gabals galas. Ligu ma itājis spēkuri
 ar 1. šepeli.

Šo likumu parakstā tikai divi ķiešinieki arī
ziņas, citam netiek dots. /

Babilonijā bija naudas un naturāla saimniecība.
Par precēm maksāja ar sudrabu, labli vai
citiem produktiem. Bet ja kāds bija sudrabu
apziņmis, tad viņam sudrabu arī vajadzēja at-
dot. Tirdzotāji vadījās no tā kā kururietji bija
īdēlīgān. Dažreiz ņēma labli vai kādus
produktus, cētu rēdži (maksāja lixa maksāt
nauda). Tirdzotāju Babilonijā bija ļoti daudz.
Viņiem bija sava slēgta korporācija. Tirdzotāji
paši neapbraucēja zemi bet zinām bijaloti
plais aģentu tīkls. Aģenti pārcēva un ņēma
preces un nogādāja tās nolaukiem un portāts.
Ja kāds aģents pūsarvinājās tirdzotāju mantā,
tad viņam draudēja naudas soda ar rēdž lix
lils cīs maksāja pūsarvinātās preces. Ja aģentam
cēla uplērušā laupitāji un atņēma preces,
tāds gadījums vūis niigli lixa cauni.
Aģentam vajadzēja zārēt, ka tas ķiešāms tē
bijis un tirdzotājam bija jātic. Pūms Hammu-
rapi laixa procentē Babilonijā nēms nedija
normitas. Hammurapi savā kodēkā notuca,
ka privatās personas nedrīkst nēmt vairāx
par 20%. Templi, sevīri Samasā tempļis

divi katra no tām 33 1/3 %, bet arī tikai no labības.

Pirmā rāmšāds dokumenti:

Saulēdāva priesteriņi Amat-šamaš un
arždeniņi Aškam-vašaram un vna sēvai
Salatumai šēšus šēfelus samaltu mizū.

Lā procenti vniņi apsolos maksāt
1/3 šēfela. Dažas norāšanās teiks vni to
atdos.

Ģadijās arī, ka laiskā neatdeva uzņemto labību.
Tā kāds tirgotājs sēžās valdniekam.

"30 šēfelus labības esēmu arždenis
"pilsētas viedniņim Šin-magiram un
munn ar vna lāja līgums, ka ražas
norāšanas teiks vniš atdos. Bet un
jau ir pagājuši trīs gadi un vniš man
labību nav atdevis."

Tātāx sēro kēvna maksē Šin-šolimam: kija g a
viedni Šin-magiru šurpatsaukt un lēt
vnam atdot labību lēt ar procentēis pār
vītu lai ku."

Babilonijā notiekas arī tādas sareģģitas nau-
das operācijas, kā piemiram acinā pilsēta
bankā "naudu veiminsēja, etiā pilsēta of-
"tādot attiecīgu dokumentu - naudu vareja
vzņemt. Tas bija svarīgi tirgotājiem, jo vniņ

tāpatā cēla varēja uzbrukt kaupītāji. Bija pagastam
arī tādi gadījumi, ka nauda aizgūmas vairāki
kompāņieri reizē.

Dažādu profesiju atalgošana arī bija ļoti primi-
tīva, varētu pat teikt barbariska. Chrušgam
par laimīgi izdevušās operāciju, ko arus iz-
darīja augstas kārtas cilvēkam, maksāja 10
sudraba senekus. Par operāciju veikšanām est-
hiskam - 5 senekli, bet par uerģu tikai divi
senekli sudraba. Ja operācija nepalēdās, tad
ārstam nogrūzīja roku. Ja kāds ārstēja slē-
mu uērsi, viņam maksāja par to 1/6 no
kustone vērtības, bet ja ārstam nācās
ārstam vajadzīga samunāt tā īpašniekam
cētras reizes vairāk, ka kēsis bija uētr. Ar-
hitektam maksāja atkarībā no mājas lieluma,
bet ja māja sagruva un notīta saimnieku,
arhitekta sodīja. Ja māja sagruvotā notīta
saimnieka dēlu, tad piestādīda nākes sodus
arhitekta dēlam. Bet ja cēta augs, tad
arhitektem bija jāgādā uētā cēto augs.
Tāda pat atbildība bija arī kuģu būvētā-
jiem. Atalgojumi bija noteikti arī uēsinu
amatniekiem. Nemas nauda bija noteikta pat
vīrijamām ratim un darba rēncēm.

Personas aprārums sodija pēc principa, aci
 pret aci, zobu pret zobu." Tas bija tad, ja persona
 bija zinādas sociāli. Iespār sodu sistēma bija
 ius talienis, kā materiāli, ta arī simboliski.
 Tā nepareizīgam unjam nogrieza ausi, auēfū
 dālem, kas runāja pretim ucākim-nogrieza
 mēli. Kā jau miniju arī ārtam par neijde-
 kušas operāciju nogrieza roku. Ja būns cit-
 rks dšita ārtam būvēm, tad par to bija
 jāmaksā sods locidriaba seneli, ja iestā
 pusbroram - 10 seneli, bet ja vergs iestā br-
 vajam, tad par to zinām nogrieza ausi.

No 278 - 282³ likumi runā par vergu stā-
 voku. Vergus varēja pirāt, pārdot un mainīt.
 Tas, kas vergu pārcēva galvoja pircējam,
 ka vergs nēslimo ar epilepsiju vai cēta nēslu
 launu karti. Pārdēnējs galvoja arī par to,
 ka nav runējis citas personas nam būtu
 īpašuma tiesības uz to vergu. Vergus vācda arī
 no cētām valstīm. Dungs varēja savu vergu
 atļaut arī brīvībā. Babilēnījs vergu
 varēja liet arī maista, bet uzraudzē par
 to uzņēmās verga kungs.

Ļaujotiesgi ir nēsliguma rārdi, no Ham-
 murabi licio āxalt ārtment:

"Ar Šamasa visu lauru šerui un dabu valdnie-
 ka grīku, atnindotē manā slava un taisnība
 šajā zemē. Ar Šamasa grīku rotāto, ka re-
 mēns manai pīnīnente ne mūšam nāvēkārs.
 Ša gila tempļa, ko es tie ļoti mēlu, vajaga
 manam vārdam stāst mūšigi. Tas, kam tieko
 nodarīta netaisnība, lai pīnīnē pī manai pī-
 nīnēkla un vīnē gīs gandarījums. Un man
 vajaga vāst taisnību lai vīnē sirdi garīto
 un lūpas teiktu: Hammurabi, tas tiešam
 ir valdnieks, tēv savim parvaldīnīnīn,
 pīnīnē Marduka sirdij. Vīnē oz mūšē ir vo-
 drošnājis laudim labīto un šerui mīn.
 Kad tas colākois šē vīlārijis, vīnānē jā-
 lēdž Marduka par manī. Un mūšē mūšē
 šis šerui valdnieks ir jācēnēro manī vārdē,
 ko esmu vāstījis ar mēnī. Nevīnē manai
 lūkam, ko esmu devis šai zemī, vīnē m-
 dīkst grīpīt. Ja šis valdnieks ir quods un
 prot šerui valdīt, tad vīnē jācēnēro
 manim lūkam. Es, Hammurabi,
 taisnības pīnīnē, kuram Šamān deva li-
 kumus. Manī vārdē ir vīcēli manī darbi
 vīcēli nīnē, vīnē ir parāp, lai sūnīgtu
 slavu."

Tātad Hammurapi pērsauca vesēlu rindu daru
 kā glābēju un sargātāju un nolādētā, kas
 uzdrošinātos nājaunt vai pērsavināties pērciniek
 Abraugotus uz to, ka likumi saņemti no dieva
 Šamaša un daudzu gadījumu risku zāraus
 dieva priekšā - likumu tomēr nav teorētisku
 raksturs. Todsens stipri atšķiras no citiem au-
 strumu likumiem, kas neatbilst likumu no-
 parāšanai. Hammurapi likumi nav dieva dūnu
 un dieva nīkēstības, nav grēkos krišanas. Li-
 kumu vērtība pārkāpumus no tēri materiāla
 nidoxla, par cik kādi pārkāpumus noda-
 rījis zaudējums atsevišķam cilvēkam,
 sabiedrībai vai valstij. Tē un Hammurapi li-
 kumi krasi atšķiras no ēbreju likumu derēja
 shozus, kas ir cauri un cauri reliģiozā garā.
 Pārto nav arī jābrīnās, jo shozus likumus
 mēs uzpīnām no hibeles, bet Hammurapi
 likumus no pirmteksta. Tomēr abām li-
 kumu izdevumiem ir sarkarus punkti
 Nēmīram: sagrupējums, frazeologija un at-
 senīkš soda panti. Senis ēbreju likumu tomēr
 saudzīgāk atšķiras - pirmāam pret Zaglim,
 Par mazu zāpību netika pērsprīstis nā-
 ves sods, Hammurapi tēpretim soda tu pēc

tā, kas nozagt, let gant par pašu zādzību.

Līdz ar to Palestīnā tikusi reāpētā Babilo-
nijas likumi, Hammurabi valdības laika.

Vispār babiloniņu likumi uzstāda diezgan kin-
smalci niomsētas liktas, kas šķiet, ir jau at-
stiegušās savam laikam un savai kultūrai
priekšā. Hammurabi vēstule un dokumenti
piemēro, ka arī tas bija diezgan atēnība.

Vērtīgi cilinājoties sumerisku un babiloniņu
likumos, var redzēt, ka arī senās laudes ofi-
rojumi pār tādu pat likumam tikai ku-
lijai druseini barbariskāki. Hammurabi
nūkatināja senos nūjilīgos sodus. Arī pār
Hammurabi, valdnieki rīkojas tāpat, atmut
novecojā un papildinā ar jaunus to ap-
stiprina vairāki dokumenti. Tā rīkojas Ham-
murabi, redzām no senos sumerisku li-
kumos ar liks „ja sōda sake nēram, Tu
nēsi man vairs arī, (pēdava šnēroanos)
tad viņu par to met ūdenī. Hammurabi
likumos tikai neapstipras sēvas met ūdenī,
let šnēroemās ir paitautā un nav sōdāma.

Šķaurotāis uz to, ka Hammurabi emtīs
likumos uzstādīt labākus kā arī viņa
priekšgājēji, ku tamēr ir nepilnīgi.

Ģimenes ir likoši kategoriski jāun nē-starp-
cēla nav. Tās ar nenodēk lietas pārmātīga of-
meksāšana. Mēraugās of to kādās apstākļos
pār kāpums izdarīts un cik reiz viņi tais
cilvēks šajā nodarījumā ir pieņēmits.

Mērapratuma lieta, kā varēja atļaut saģēstis
kāra viņa uzturēšanai, atreiz apprecētis,
un citam atgriežoties no gēsta atkal of-
not pie tā. Prātams, pieja kādai lietai
atkarīga arī no loikmita un tautas.

Ģimenu kārtību pret gēstis var vj sniegt
ar to, ka Ģimenukāpē kāra loikos Ģimē
luti vairājos nenārtības un pieaugu
ģēdžības. Senioņi pūtami tas snāta kigo
tāju karavānās, tā nodarot valdij lielus jau-
dījumus.

Ģimenukāpē bija cēlis saunvaldī vj pēp-
rēm pamatim, bet jau vna dila Seim-
seidensā (1913-1875.g.) laistā tā sēka sēkoti-
cis. Dēlam velija tova skūgrās vorkas un
tāpēcģēģā skata. Pī Persijas lēta, t.s.
pijūras josta nodibinājis jauna dinastija,
tās funkcionāis dibinotājs bij Ģimenukāpē.

Pijūras josta jau agrāk bija dēģam pētstā-
nīga, bet pūtēt gēģās atslēģtam, tā nostip-

rinās. Šī pāpū radniecība valda 368 gadus paka-
lēti valdošā mēdinastijām Babilonijā.

Babilonijai nākotāja bija lemts rīgt's bīķeris.
Minas acu priekšā ir auga Asīrija, šai pēt
tām uērstu uēstū pūlt to. Tikai Melukadne-
caru nusa menšami, dīxu etzauņja Lemei
vīš' bija varens valdnieks, tā parauņi bija
Hammurapi. Pēc tam parib xā kalidāņpā
valdnieki: Arib-marduki, Nabodins, Belzaccu.
Ubu ķeizot Līrs uzņāca uzsnatunes kō traģē-
dijas ķeigu cēlēnā. Pēc tam Babilonija vairs
neatdzima. Gad Trajānu turpu nonāca - vīš'
atrada tikai dūņpas.

Īzmantatā literatūra:

- B. Meissner Könige Babylonien und Assyriens.
- B. A. Wypaeb Memopur ģpēķero ķecmeka I.
- A. Ungnad Briefe König Hammurapis
- H. Winckler Die babylonische Geseskultus.
- H. Winckler Die Gesetze Hammurapis.